Naturskyddsföreningen
Solna-Sundbyberg

Yttrande på samråd - Råsta-Örvallen spillvattenanläggning och dagvattendammar Sundbyberg, KS-0117/2023

Naturskyddsföreningen Solna-Sundbyberg har tagit del av detaljplan för spillvattenanläggning och dagvattendammar på fastigheterna SUNDBYBERG 2:30, SUNDBYBERG 2:37, SUNDBYBERG 2:38 och SUNDBYBERG 2:42, Råsta-Örvallen i stadsdelen Ör.

En miljökonsekvensbeskrivning bör upprättas

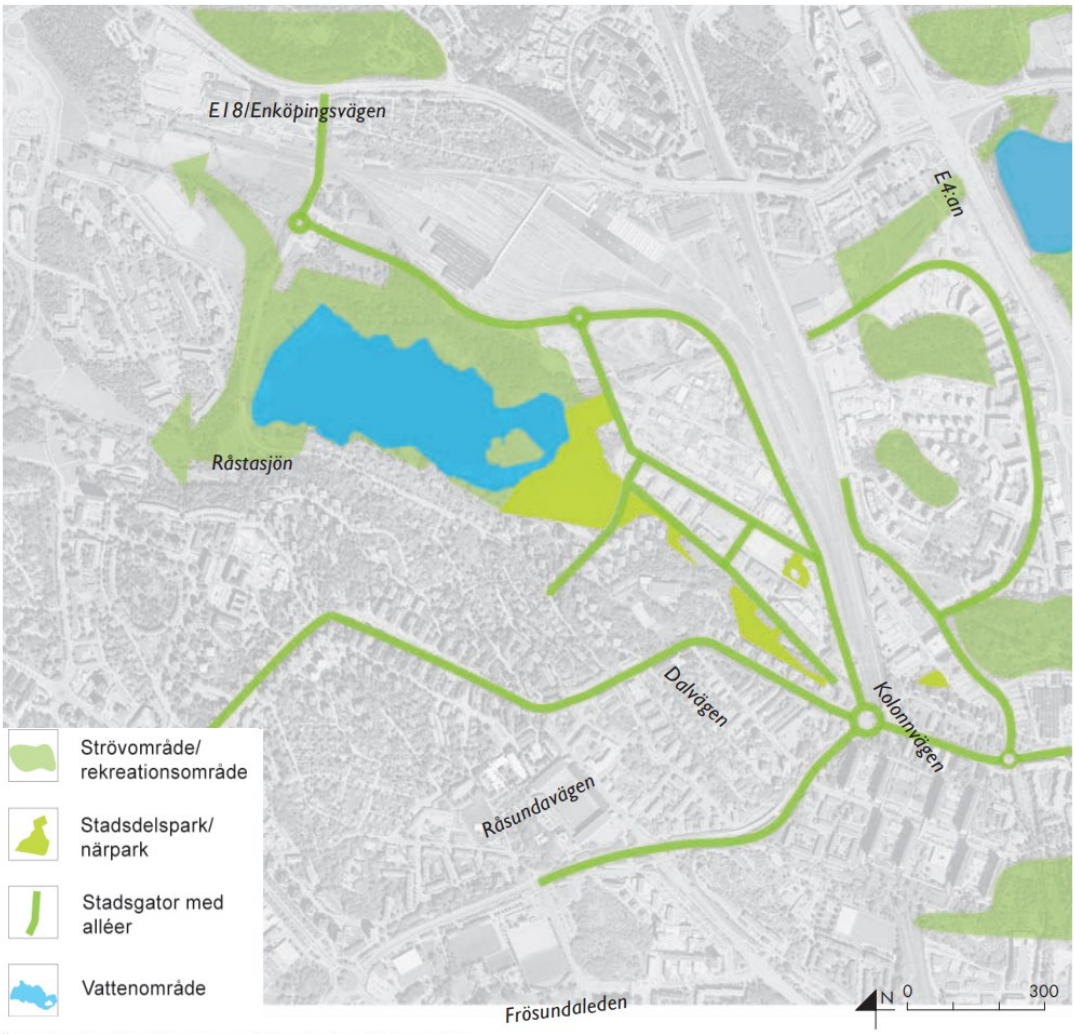
Föreningen delar inte stadens bedömning att detaljplanens genomförande inte medför betydande miljöpåverkan. Finansieringen av pumpstationen kräver en framtida omfattande exploatering och innebär en fastlåsning med hårdgörande av stora ytor och omfattande bebyggelse i området. Redan 2018 konstaterade staden att planområdet har en överhängande översvämningsrisk och att vattnet kan stiga över 0,5 meter vid ett 100-årsregn. Dessa risker har under åren som gått sedan dess blivit än mer överhängande, eftersom vi nu ser mer frekventa extremväder som en effekt av klimatförändringarna. Området präglas idag av en rik naturmiljö med flera rödlistade arter och utgör en viktig del av den sköra spridningslänken mot Järvafältet.

En central fråga för Naturskyddsföreningen är att vi anser att Råstasjön och Lötsjön med de norra och södra bäckarna, ur såväl natur- som rekreationssynpunkt bör betraktas som ett sammanhållet område med lokal, regional och nationell betydelse. Exploatering på den nivå den aktuella planen kommer att kräva skulle riskera förödande konsekvenser inte minst för Råstasjöns mest värdefulla biotop, sumpskogen i hörnet närmast Norra Råstabäcken. Råstasjöns rika flora och fauna, inte minst det rika fågellivet, är beroende av Råsta-Örvallen för födosök och häckning. Föreningen anser av ovanstående skäl att det är nödvändigt att en miljökonsekvensbeskrivning upprättas.

Behovet av ett fördjupat samarbete Solna-Sundbyberg

Planförslaget aktualiserar ett behov av närmare samarbete mellan Sundbyberg och Solna kring de båda naturreservaten och närliggande grönstrukturer, något som Naturskyddsföreningen återkommande lyft. Det har under flera år funnits diskussioner i Solna om hur marken på den tidigare Folkets Hus-tomten och närliggande område ska användas, vilket också i hög grad berör Sundbyberg. Idag finns ruderatmark, byggupplag och parkering för tunga maskiner samt bilar på båda sidor gränsen, vilket inte är önskvärt. Det är dock inte hårdför exploatering som är den enda vägen framåt. Föreningen konstaterar att i den fördjupade översiktsplan för Solna stationsområdet som fortfarande är gällande är naturvärden och rekreationsvärden i gränsområdet mellan sjöarna i fokus. I planen (bild från sidan 18) är Sjövägen borttagen och den gröna spridningskorridoren Råsta-Örvallen särskilt utmärkt.

Naturskyddsföreningen
Solna-Sundbyberg



Övergripande grönstruktur inom och i anslutning till planområdet.

Projekt kring återplantering, naturrestaurering och främjande av rekreationsvärden vid Lötsjön respektive Råstasjön sker idag som föreningen uppfattar det utan närmare samordning, vilket är en nackdel. Föreningen stödjer gärna Sundbyberg och Solna i den dialog vi ser blir än viktigare framöver, när våra städer förtätas och medborgarnas behov av närnatur och frilufts- och rekreationsmiljöer blir allt viktigare.

Pumpstationen för spillvatten

Det är orimligt att staden tar ytterligare naturmark i anspråk för bebyggelse och tränger undan alla andra arter. Den höga exploateringsgraden i staden måste balanseras för att staden ska vara hållbar och attraktiv i ett längre perspektiv. Under de senaste 50 åren har Sundbyberg, som är den till ytan minsta kommunen i Sverige, mer än fördubblat sitt invånarantal från 26 000 till 56 500 invånare. Det är orimligt att det ska byggas mer på bekostnad av grönytorna. Idag är 51 % av marken bebyggd och endast 25 % utgör skogsmark. Trycket på gemensam samhällsservice ökar hela tiden och naturmarken får stryka på foten. Spridningskorridorer stängs av och grönstrukturen blir allt mer fragmenterad till nackdel för den biologiska mångfalden.

Naturskyddsföreningen
Solna-Sundbyberg

Att bygga pumpstationen för spillvatten på en så låg nivå, med så dåliga grundförhållanden är ett riskmoment eftersom stationen riskerar att översvämmas och spillvatten orenat bräddas i samband med framtida extrema skyfall. Samhället måste ställa om och planera för minskad resursförbrukning av vatten och därmed minska spillvattenmängden per capita. Att bygga en överdimensionerad pumpanläggning för spillvattnet är inte rätt väg. Vi måste istället snåla och vara rädda om naturresurserna.

Naturvärden på platsen och Råsta-Ör som spridningskorridor

Naturskyddsföreningen anser att naturmarken i området måste lyftas fram och ses i ett större perspektiv. Naturvärdesinventeringen som tagits fram betonar att naturen i området är varierande och omfattar gräsmarker med ängskaraktär, våtmarker, buskmarker och lövskog. I den östra delen av området finns ett rikt fågelliv med flera rödlistade arter och miljöer som är viktiga för den biologiska mångfalden. Att hugga ned dessa träd och tro att det går att kompensera med nyplantering är vilseledande. Habitatet för flera rödlistade fågelarter och fladdermöss raseras. Utöver områdets egna viktiga kvaliteter är Råsta-Örvallen den enda kvarvarande länken mot Järvakilen och spridningsvägen mellan Råstasjön och andra naturområden i Sundbyberg och Solna, såsom Lötsjön, Rissneängar, Vasaparken, Skytteholm, Huvudsta och Karlberg.

Det svaga spridningssambandet för arter som är knutna till barr- och ädellövskog men framför allt våtmarksmiljön måste istället förstärkas och restaureras. Det görs inte genom att anlägga en parkmiljö med ökad hårdgjorda ytor för gång- och cykelvägar, grillplatser och ljusföroreningar.

Dagvattendammarna

De fyra dammar för rening av dagvattnet är mycket angelägna, men kan förläggas längre västerut mot Ursviksvägen i Norra Råstabäcken. Befintligt dike nedströms kan då utformas meandrande och på så sätt minska flödet vid kraftiga regn. Det och sumpskogen ökar också kapaciteten vid extremregn och hindrar översvämningar. Ingrepp i befintlig sumpskog i den östra delen ska undvikas så mycket som möjligt. En uppenbar risk föreligger med framtida utflöde av grundvatten att de nya dammarna på planerat område “lyfts” och raseras. Ett annat alternativ är att dammarna inrättas längs med den nuvarande sträckningen av Sjövägen mellan Råsta- och Lötsjön.

Bussgatan

Föreningen avstyrker bussgatan som föreslås i detaljplanen. Bussgatan skulle inskränka på Råstasjöns strandskyddsområde och skapa buller och störningar för det känsliga naturlivet i sumpskogen inom naturreservatet Råstasjön, men också försvåra eller omöjliggöra

Naturskyddsföreningen
Solna-Sundbyberg

sammanlänkningen av Lötsjöns och Råstasjöns naturreservat. En sådan sammanlänkning skulle innebära att Sjövägen efter den sista fastigheten (nummer 40) grävs upp och restaureras till en sammanhållen grönstruktur med träd, buskar, ängsmark och sumpskog. Föreningen menar att detta är en central åtgärd för att i viss mån återställa naturvärden och förstärka de gröna sambandstrukturer som i snabb takt gått förlorade i takt med all exploatering i Solna och Sundbyberg.

I samrådshandlingarna (planbeskrivningen, sidan 25) står följande om bussgatan:

Bussgatan innebär att en liten del av Råstasjöns strandskyddsområde upphävs, vilket dock inte bedöms få negativa konsekvenser för friluftsliv, växter och djur. Bussgatan anses inte ha någon negativ påverkan på natur- och rekreationsvärden. Ändamålet kan snarare ha potential att stärka allmänhetens tillgång till Råstasjön och bidra till att minska koldioxidutsläpp i området.

Föreningen menar att dessa påståenden helt saknar grund. Tvärtom finns påtagliga risker för såväl naturlivet som rekreationsvärden vid sjöarna. Allmänhetens tillgång till Råstasjön är redan god och minskningar av koldioxidutsläppen som en buss skulle innebära förutsätter att den ersätter biltrafik. En busslinje som dras via de mer bilberoende områdena som finns i Ursvik/Brotorp och går längs Enköpingsvägen skulle därvidlag ha betydligt större potential. Tidsvinsten med bussgatan mellan Hallonbergen och Arenastaden måste kraftigt ifrågasättas i förhållande till förlorade och framtida utvecklingsmöjligheter för grönstrukturen.

Läget för klimatet och den biologiska mångfalden i Sverige och världen är kritisk, varför samhället måste ta ett ansvar och direkt ställa om till en hållbar planering. Klimatkrisen kommer inte 2050, utan är redan här med torra somrar, låga grundvattennivåer och lokala extrema skyfall. Exploateringen ska därför vägas mot faktum att samhället fortfarande inte ställt om till en hållbar ekonomi inom planetens gränser. Planen att området ytterligare ska bebyggas behöver därför stoppas omedelbart.

För Naturskyddsföreningen Solna-Sundbyberg den 5 maj 2025

Florian Reitmann
Ordförande